

ETYKIETY ŚRODOWISKOWE JAKO ZNAKI TOWAROWE W MARKETINGU PRODUKTÓW PRZYJAZNYCH ŚRODOWISKU W DOBIE GLOBALIZACJI

STRESZCZENIE

W okresie coraz bardziej powszechnego „pro-ekologicznego” nastawienia społeczeństw, ekspansji filozofii „zielonego konsumeryzmu” istotnego znaczenia nabierają specyficzne, dodatkowe cechy produktu, które dla tzw. eko-konsumentów stanowią zbiór określonych korzyści środowiskowych np. kompostowalny, podatny do recyklingu, surowiec wtórny, zmniejszone zużycie energii, wody, zmniejszenie ilości odpadów itd.

W tej sytuacji, warunkiem rynkowego sukcesu produktu, zwłaszcza w dobie globalizacji, jest jego zdolność do zaspokojenia tych właśnie potrzeb. Rolę tradycyjnych znaków towarowych lub marek stosowanych w marketingu w celu odróżnienia danego produktu od produktów konkurencyjnych, dla produktów przyjaznych środowisku mogą pełnić tzw. etykiety środowiskowe. Pełnią one podobne funkcje jak dotychczas stosowane znaki towarowe, ich uzyskanie wymaga spełnienia określonych wymagań, podlegają one ochronie prawnej.

W publikacji przedstawiono wymagania prawne związane z nadawaniem znaków towarowych, ich ochroną na europejskim rynku. Omówiono zasady przyznawania etykiet środowiskowych. Zaprezentowano najbardziej popularne etykiety, uznawane jako znaki towarowe wyrobów spełniających ściśle określone kryteria środowiskowe, stosowane w poszczególnych krajach na całym świecie lub w wielu krajach – np. w Unii Europejskiej (tzw. kwiatek europejski).

WPROWADZENIE

W Polsce pojęcie znaku towarowego definiuje ustawa Prawo własności przemysłowej¹ jako: każde oznaczenie, które można przedstawić w sposób graficzny, jeżeli takie oznaczenie nadaje się do odróżnienia towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów

* Dr inż., adiunkt, Akademia Techniczno-Humanistyczna, Wydział Inżynierii Tekstyliów i Materiałów Polimerowych w Bielsku-Białej.

1 Dz. U. 2001 Nr 49 poz. 508: *Prawo własności przemysłowej*.

innego przedsiębiorstwa. Zgodnie z Rozdziałem 1 Itd.120 oraz Itd.121 w/w ustawy, znakiem towarowym może być w szczególności wyraz, rysunek, ornament, kompozycja kolorystyczna, forma przestrzenna, w tym forma towaru lub opakowania, na które może być udzielone prawo ochronne.

W okresie coraz bardziej powszechnego „pro-ekologicznego” nastawienia społeczeństw, ekspansji filozofii „zielonego konsumeryzmu” istotnego znaczenia nabierają specyficzne, dodatkowe cechy produktu, które dla tzw. eko-konsumentów stanowią zbiór określonych korzyści środowiskowych np. nie zawierający substancji szkodliwych, kompostowalny, podatny do recyklingu, surowiec wtórny, zmniejszone zużycie energii, wody podczas produkcji, zmniejszenie ilości odpadów itd.

W tej sytuacji, warunkiem rynkowego sukcesu produktu, zwłaszcza w dobie globalizacji, jest jego zdolność do zaspokojenia tych właśnie potrzeb. Rolę tradycyjnych znaków towarowych lub marek stosowanych w marketingu w celu odróżnienia danego produktu od produktów konkurencyjnych, dla produktów przyjaznych środowisku mogą pełnić tzw. etykiety środowiskowe. Pełnią one podobne funkcje² jak dotychczas stosowane znaki towarowe. Pozwalają na odróżnienie (psychologiczne zróżnicowanie) danego produktu od innych o podobnych cechach funkcjonalnych czy jakościowych, lecz bardziej obciążających środowisko – funkcja identyfikacyjna.

Stanowią gwarancję ogólnej środowiskowej preferencyjności wyrobu, w obrębie określonej kategorii wyrobów, wynikającej z rozważania cyklu życia, potwierdzoną procedurą certyfikacji przez tzw. trzecią stronę, w ramach wybranego programu etykietowania środowiskowego. W tym przypadku etykieta identyfikuje wyroby, spełniające zestaw z góry określonych wymagań środowiskowych³. Natomiast w sytuacji wyróżniania wyrobu w ramach etykietowania środowiskowego II typu⁴ (przy zapewnieniu wiarygodności danych), symbol lub znak graficzny, który wskazuje na aspekt środowiskowy wyrobu, składnika lub opakowania, nadawany jest bezpośrednio przez wytwórców, importerów, dystrybutorów, sprzedawców lub kogokolwiek innego chcącego odnieść korzyść z takiego stwierdzenia bez niezależnej certyfikacji strony trzeciej. Taki znak może być umieszczony na wyrobie, w piśmiennictwie dotyczącym wyrobu, biuletynach technicznych, w ogłoszeniu, w reklamie, w mediach (np. Internet).

Etykiety środowiskowe pozwalają także ustalić odpowiedzialność ekonomiczną (wyższe ceny) i prawną (rejestracja znaku) – funkcja gwarancyjna.

Pełnią także funkcję promocyjną – jako narzędzie promocji przyciągają uwagę konsumentów i nakłaniają ich do zakupów. Nadrzędnym celem etykiet środowiskowych jest bowiem wspieranie, poprzez komunikowanie sprawdzalnej, dokładnej i nie wprowadzającej w błąd informacji o aspektach środowiskowych wyrobów i usług, popytu i podaży na te wyroby i usługi, które powodują mniejsze obciążenie środowiska (zgodnie z przepisami prawa środowiskowego oraz innymi odpowiednimi przepisami), stymulując przez działania rynkowe ciągłą poprawę stanu środowiska⁵.

2 J. Altkorn, *Podstawy marketingu*, Kraków 2000, s. 153.

3 PN-EN ISO14024:2002: *Etykiety i deklaracje środowiskowe. Etykietowanie środowiskowe I typu. Zasady i procedury*.

4 PN-EN ISO 14021:2002: *Etykiety i deklaracje środowiskowe. Własne stwierdzenia środowiskowe. (Etykietowanie środowiskowe II typu)*.

5 PN-EN ISO 14020:2003, *Etykiety i deklaracje środowiskowe. Zasady ogólne*.

Tabela 1. Charakterystyka rodzajów etykietowania środowiskowego

Rodzaje etykietowania	Charakterystyka
1. Etykiety i deklaracje środowiskowe I typu	<ul style="list-style-type: none"> • przyznawane przez niezależną 3-cią stronę, po spełnieniu kryteriów środowiskowych opartych na uproszczonym badaniu cyklu życia • stosowane na zasadzie dobrowolności • umożliwiają konsumentowi rozpoznanie produktu najbardziej przyjaznego środowisku spośród tej samej grupy wyrobów
2. Etykiety i deklaracje środowiskowe II typu	<ul style="list-style-type: none"> • deklarowane przez samego wytwórcę, tzw. własne etykiety środowiskowe mogą dotyczyć: <ol style="list-style-type: none"> 1. wytwarzania i dystrybucji (np. zawartość materiału z odzysku, zmniejszone zużycie surowców naturalnych, odzyskana energia, ograniczenie ilości odpadów) 2. używania wyrobu (np. zmniejszone zużycie energii = energooszczędny, zmniejszone zużycie wody = wodooszczędny, produkt o przedłużonym życiu) 3. zagospodarowania zużytego wyrobu (np. nadający się do: ponownego użycia i napełnienia, ponownego przetworzenia, zaprojektowany do łatwego rozmontowania, kompostowalny, degradowalny) (dla oznaczenia przydatności do ponownego przetworzenia zastrzeżono symbol tzw. pętli Mobiusa)
3. Etykiety i deklaracje środowiskowe III typu	<ul style="list-style-type: none"> • przyznawane przez 3-cią stronę • certyfikacja w oparciu o zdefiniowane kategorie parametrów dla danego sektora przemysłu lub usług oraz o analizę cyklu życia produktu (ISO 14040) • różnicują „ekologicznie” produkt od innych w grupie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: PN-EN ISO14024:2002: Etykiety i deklaracje środowiskowe. Etykietowanie środowiskowe I typu. Zasady i procedury; PN-EN ISO 14021:2002: Etykiety i deklaracje środowiskowe. Własne stwierdzenia środowiskowe. (Etykietowanie środowiskowe II typu); PN-EN ISO 14020:2003, Etykiety i deklaracje środowiskowe. Zasady ogólne.

REGULACJE PRAWNE ZWIĄZANE ZE ZNAKAMI TOWAROWYMI

Znaczenie znaków towarowych (w tym etykiet środowiskowych) w obrocie gospodarczym od wielu lat systematycznie wzrasta na całym świecie⁶. W nowoczesnej, konkurencyjnej gospodarce znaki towarowe mogą mieć ogromną wartość. Rośnie zatem rola ich prawnej ochrony (analogicznie jak patentów).

Poniżej przedstawiono międzynarodowe i krajowe regulacje prawne związane z ochroną własności przemysłowej, której przedmiotem (zgodnie z Konwencją paryską⁷) są między innymi znaki fabryczne lub handlowe.

6 E. Targosz-Wrona, *Etykietowanie i deklaracje środowiskowe jako sposób informowania konsumentów o wdrożeniu strategii ekorozwoju przez wytwórcę*, [w:] „Materiały X Konferencji: Zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska”, pod red. J. Suszki, Bielsko-Biała 2002.

7 *Konwencja związkowa paryska o ochronie własności przemysłowej*, Dz. U. 1932 Nr 2 poz. 8.

MIĘDZYNARODOWE REGULACJE PRAWNE

- Akt sztokholmski zmieniający Konwencję paryską o ochronie własności przemysłowej z dnia 20 marca 1883 r. zmienioną w Brukseli dnia 14 grudnia 1900 r., w Waszyngtonie dnia 2 czerwca 1911 r., w Hadze dnia 6 listopada 1925 r., w Londynie dnia 2 czerwca 1934 r., w Lizbonie dnia 31 października 1958 r., sporządzony w Sztokholmie dnia 14 lipca 1967 r. (Dz. U. z 1975 r. Nr 9, poz. 51) oraz akt wycofania przez Rzeczpospolitą Polską zastrzeżenia złożonego do art. 28 ust. 1 Aktu sztokholmskiego zmieniającego Konwencję paryską o ochronie własności przemysłowej (Dz. U. z 1998 r. Nr 33, poz. 179).
- Układ o współpracy patentowej sporządzony w Waszyngtonie dnia 19 czerwca 1970 r., poprawiony dnia 2 października 1979 r. i zmieniony dnia 3 lutego 1984 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 70, poz. 303 + załącznik) oraz oświadczenie rządowe z dnia 16 maja 1994 r. w sprawie wycofania przez Rzeczpospolitą Polską oświadczenia do Układu o współpracy patentowej (Dz. U. z 1994 r. Nr 73, poz. 330).
- Porozumienie madryckie o międzynarodowej rejestracji znaków z dnia 14 kwietnia 1891 r. zrewidowane w Brukseli dnia 14 grudnia 1900 r., w Waszyngtonie dnia 2 czerwca 1911 r., w Hadze dnia 6 listopada 1925 r., w Londynie dnia 2 czerwca 1934 r., w Nicei dnia 15 czerwca 1957 r. i w Sztokholmie dnia 14 lipca 1967 r. oraz zmienione dnia 2 października 1979 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 116, poz. 514) oraz akt wycofania przez Rzeczpospolitą Polską zastrzeżenia złożonego do art. 14 ust. 2 (d) i (f) Porozumienia madryckiego o międzynarodowej rejestracji znaków (Dz. U. z 2001 r. Nr 23, poz. 272).
- Porozumienie strasburskie dotyczące międzynarodowej klasyfikacji patentowej, sporządzone w Strasburgu dnia 24 marca 1971 r. i zmienione dnia 28 września 1979 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 63, poz. 579).
- Porozumienie nicejskie dotyczące międzynarodowej klasyfikacji towarów i usług dla celów rejestracji znaków, podpisane w Nicei dnia 15 czerwca 1957 r., zrewidowane w Sztokholmie dnia 14 lipca 1967 r. i w Genewie dnia 13 maja 1977 r. oraz zmienione dnia 28 września 1979 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 63, poz. 583).
- Porozumienie wiedeńskie ustanawiające międzynarodową klasyfikację elementów graficznych znaków, sporządzone w Wiedniu dnia 12 czerwca 1973 r. i zmienione dnia 1 października 1985 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 172, poz. 1669).

PRZEPISY KRAJOWE

- Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117, z 2004 r. Nr 33, poz. 286, z 2005 r. Nr 10, poz. 68, Nr 163, poz. 1362 i Nr 167, poz. 1398 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, 1218 i Nr 208, poz. 1539).

PRZEPISY WYKONAWCZE DO USTAWY PRAWO WŁASNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 sierpnia 2001 r. w sprawie opłat związanych z ochroną wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych (Dz. U. Nr 90, poz. 1000) zmienione rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 2004 r. w sprawie zmiany opłat związanych z ochroną wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych (Dz. U. Nr 35, poz. 309).
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 lipca 2002 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń znaków towarowych (Dz. U. Nr 115, poz. 998); zmienione rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 2005 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń znaków towarowych (Dz. U. Nr 109, poz. 911).

OBWIESZCZENIA W SPRAWIE PIERWSZEŃSTWA

Wykaz obwieszczeń Prezesa Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej o wskazaniu wystaw publicznych dających pierwszeństwo do uzyskania patentu, prawa ochronnego albo prawa z rejestracji, w przypadku wystawienia na nich wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego lub towaru oznaczonego znakiem towarowym (wydanych na podstawie art. 15 ust. 2 i art. 125 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej - Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117, z późn. zmianami).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZNAKÓW TOWAROWYCH W UNII EUROPEJSKIEJ

- Pierwsza Dyrektywa Rady Nr 89/104/EWG o harmonizacji przepisów państw członkowskich o znakach towarowych (Dz. Urz. z 1998 r. Nr L 040/1).
- Rozporządzenie Rady Nr 40/94/WE o znaku towarowym Wspólnoty (Dz. Urz. z 1994 r. Nr L 011/1).
- Rozporządzenie Komisji Europejskiej Nr 2868/95 wdrażające Rozporządzenie Rady Nr 40/94 dotyczące znaku towarowego Wspólnoty.
- Rozporządzenie Nr 2869/95 z 13 grudnia 1995 r. dotyczące opłat uiszczanych w OHIM (*Office of Harmonisation in The Internal Market*).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 98/71/WE w sprawie ochrony prawnej wzorów (Dz. Urz. z 1998 r. Nr L 289/28).
- Rozporządzenie Nr 21/96 z dnia 5 lutego 1996 r. ustanawiające zasady proceduralne Komisji Odwoławczej (*Board of Appeal*).
- Rozporządzenie Rady Nr 6/2002/WE w sprawie wzoru Wspólnoty (Dz. Urz. z 2002 r. Nr L 3/1).

ZNAK TOWAROWY WSPÓLNOTY EUROPEJSKIEJ

Znak wspólnotowy stanowi podstawowe narzędzie harmonizacji prawa znaków towarowych we Wspólnocie Europejskiej. Zanim go wprowadzono, podmioty gospodarcze mogły chronić swoje znaki na terenie Unii Europejskiej dwiema drogami: krajową⁸ i międzynarodową.

Rejestracja na poziomie krajowym wymagała zgłoszenia znaku towarowego w każdym z państw członkowskich Unii Europejskiej. Rejestracja międzynarodowa pozwalała uzyskać ochronę znaku poprzez jedno zgłoszenie, lecz ograniczała się wyłącznie do krajów Unii należących do Porozumienia madryckiego.

Rozporządzenie o wspólnotowym znaku towarowym (*Council Regulation 40/94 of 20 December 1993 on the Community trade mark*) pozwala na uzyskanie, w wyniku przejścia jednej procedury, jednolitego prawa obejmującego wszystkie kraje Wspólnoty. Jest to prawo regionalne, które funkcjonuje na terenie Unii (*Community Trademark – CTM*). Prawo to koegzystuje z prawami krajowymi (*National Trademarks*) oraz z prawami międzynarodowymi (*International Trademarks*), tj. udzielonymi zgodnie z Porozumieniem madryckim i Protokołem do tego Porozumienia.

Zlokalizowane w Alicante w Hiszpanii Biuro do Spraw Harmonizacji na Rynku Wewnętrznym (*Office for Harmonization in the Internal Market – OHIM*) przyjmuje zgłoszenia znaków wspólnotowych od roku 1996. Od dnia akcesji do Unii Europejskiej nastąpiło rozszerzenie ochrony wspólnotowych znaków towarowych na Polskę i inne kraje przystępujące do UE. Z dnia na dzień ponad 350 tysięcy zarejestrowanych i będących w rejestracji wspólnotowych znaków towarowych rozciągnęło swoją ochronę na Polskę. Aktualnie w Polsce zainteresowani mogą zgłaszać do rejestracji znak towarowy bezpośrednio w Urzędzie w Atlancie lub w Polskim Urzędzie Patentowym jako krajowym urzędzie członka Unii Europejskiej. Zgodnie z Dyrektywą nr 104/EWG⁹ oraz Rozporządzeniem nr 0/94/WE¹⁰ właściciel wcześniejszego znaku towarowego zarejestrowanego w Państwie Członkowskim, który zgłasza identyczny znak towarowy do rejestracji jako wspólnotowy znak towarowy, może zastrzec dla wspólnotowego znaku towarowego starszeństwo wcześniejszego znaku towarowego w odniesieniu do Państwa Członkowskiego, w którym lub, dla którego znak ten jest zarejestrowany.

ETYKIETY ŚRODOWISKOWE JAKO ZNAKI TOWAROWE

Od 1978 roku, kiedy w Niemczech wprowadzono po raz pierwszy system znakowania ekologicznego¹¹ na całym świecie funkcjonują różne krajowe programy etykietowania środowiskowego. Stosowanie tych znaków jest dobrowolne, jednak ich przyznanie przez uprawnioną, kompetentną jednostkę, zawsze wymaga spełnienia przez wyrób ściśle określonych kryteriów charakterystycznych dla różnych grup wyrobów¹².

8 Zespół Badań Znaków Towarowych Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

9 Council Directive of 21 December 1988 to approximate the laws of the Member States relating to trade marks 89/104/EEC.

10 Council Regulation 40/94 of 20 December 1993 on the Community trade mark.

11 E. Targosz-Wrona, *Etykietowanie i deklaracje środowiskowe...*, ibidem.

12 E. Targosz-Wrona, *Kryteria przyznawania eko-etykiet dla wyrobów włókienniczych*, [w:] „Materiały X Konferencji:

Już w latach 90. ubiegłego wieku, w USA ponad 80% konsumentów zorientowanych w problemach ekologicznych poszukiwało wyrobów przyjaznych środowisku¹³, w Niemczech – poszukujący wyrobów nieszkodliwych dla środowiska stanowiło około 50% badanych¹⁴, a wśród konsumentów angielskich wyborem produktów ekologicznych zainteresowanych było ponad 80%¹⁵. (W Polsce, w analogicznym okresie produktów ekologicznych nie poszukiwało prawie 60 % badanych konsumentów, przy czym ok. 17 % nie znało w ogóle tego pojęcia¹⁶).

Sukcesywny wzrost świadomości ekologicznej zarówno producentów, jak i konsumentów spowodował, że w ocenie wyrobów zaczęto coraz częściej uwzględniać ich aspekty środowiskowe¹⁷, tworząc nowe pojęcie tzw. jakości ekologicznej¹⁸.

Identyfikowalnym źródłem informacji, wyróżnikiem jakości ekologicznej wyrobów stały się etykiety środowiskowe. Ich zasięg dotyczy jednego lub wielu krajów. Jednak ze względu na ich mnogość, konsumentom coraz trudniej jest jednoznacznie interpretować ich znaczenie, a tym bardziej znać kryteria, jakie spełniają jako wyroby przyjazne środowisku, mimo iż zawsze są one jednoznacznie określone¹⁹. Dla ograniczenia tych różnic i umożliwienia konsumentom łatwego rozpoznawania wyrobów, które oficjalnie zostały uznane jako spełniające kryteria ekologiczne, w krajach Unii Europejskiej od 1992 roku wprowadzono program wyróżniania ich znakiem towarowym „Eco-label”²⁰. Znak ten stosowny może być dla wyrobów codziennego użytku z wyjątkiem żywności, napojów i leków. Oznaczenie ekologiczne – tzw. Stokrotka – jest nadawana na podstawie warunków określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej nr 1980/2000/CE oraz szczegółowych decyzji dotyczących poszczególnych kategorii produktów.

W skali światowej, w dobie globalizacji, dużą rolę w wyróżnianiu produktów przyjaznych środowisku spełnia *Global Ecolabelling Network (GEN)*²¹. Jest to nie komercyjny związek stowarzyszający organizacje członkowskie nadające eko-etkiety na całym świecie. W tabeli 1 przedstawiono przykłady etykiet środowiskowych – znaków towarowych stosowanych przez kraje-członków *GEN*.

Tabela 2 zawiera etykiety środowiskowe stosowane w Polsce jako znaki towarowe wyrobów przyjaznych środowisku.

Etykiety te jako znaki towarowe są objęte ochroną prawną (rejestrowane w urzędach patentowych).

Zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska”, pod red. J. Suszki, Bielsko-Biała 2002.

13 Ph. Kotler, *Marketing. Analiza, planowanie wdrażanie i kontrola*, Warszawa 1994, s. 148.

14 A. Szeider, *Euromarketing. Uwarunkowania na rynku Unii Europejskiej*, Warszawa 1997, s. 53.

15 S. Blathe, K. Lawler, *Environmentally friendly products: factors that influence their adoption*, „Technovation” 1997 nr 8, s. 462 za: A. Baruk, *Wysoka jakość przyjazna środowisku*, „Problemy Jakości” R.XXX, nr 10/1998, s. 30.

16 A. Wisniewski, *Świadomość ekologiczna konsumentów polskich*, Warszawa 1995, s. 39.

17 PN-EN ISO14024:2002: *Etykiety i deklaracje środowiskowe...*, ibidem.

18 A. Chodyński, *Jakość ekologiczna w strategii przedsiębiorstwa*, „Problemy jakości”, R. XXXI nr 11/1999, s. 21.

19 E. Targosz-Wrona, *Ocena poziomu wiedzy polskich konsumentów na temat znakowania tekstylnych produktów przyjaznych środowisku*, [w:] „Materiały XIV Konferencji: Zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska”, pod red. H. Kaszy, Bielsko-Biała 2006.

20 Źródło: www.europa.eu.int

21 Źródło: www.gen.gr.jp

Tabela 1. Znaki towarowe stosowane przez członków GEN

Kraj	Program eko-etykietowania	Eko-etykieta
Australia	The Australian Ecolabel Program	
Brazylia	Brazilian Ecolabelling	
Kanada	Environmental Choice	
Chorwacja	Environmental Label)	
Republika Czeska	Environmental Choice	
Dania	Nordic Swan	

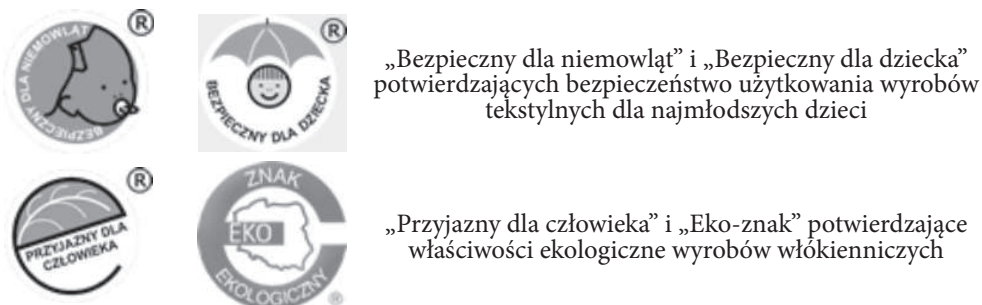
Kraj	Program eko-etykietowania	Eko-etykieta
EU	EU Ecolabelling	
Niemcy	Blue Angel	
Grecja		
Hong Kong	Green Label Scheme	
Węgry	Hungarian Eco-labelling Program	
Indie	Ecomark	

Kraj	Program eko-etykietowania	Eko-etykieta
Izrael	Green Label	
Japonia	Eco Mark	
Korea	Environmental Labelling	
Luksemburg		
Nowa Zelandia	Environmental Choice New Zealand	
Norwegia		
Tajwan	Taiwan - Green Mark	

Kraj	Program eko-etykietowania	Eko-etykieta
Hiszpania		
Szwecja	Good Green Buy	
	SSNC	
	TCO	
Tajlandia	Thai Green Label	
Wielka Brytania	European Union Ecolabel Award Scheme	
U.S.A.	Green Seal	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2. Polskie znaki towarowe stosowane dla wyrobów przyjaznych środowisku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: www.tricotextil.lodz.pl

PODSUMOWANIE

Etykiety środowiskowe w dobie globalizacji i europejskiego rynku bez granic oraz przy stale wzrastającej świadomości proekologicznej konsumentów, stanowią znak towarowy, który nabiera szczególnego znaczenia. Wyróżnianie wyrobów za ich pomocą o zmniejszonym wpływie na środowisko, spełniających ustalone kryteria preferencji środowiskowej dla współczesnych menedżerów stanowi znaczące narzędzie marketingowe, pozwalające na zdobywanie przewagi na konkurencyjnym rynku.

SUMMARY

ENVIRONMENTAL LABELS AS A TRADE MARKS IN MARKETING OF ENVIRONMENTALLY-FRIENDLY PRODUCTS IN GLOBAL BUSINESS

In the age of more and more common “pro-ecological” approach of societies and the expansion of “green consumerism” philosophy certain features of the product become significant. These are supplementary features, which for the so-called eco-consumers are a set of ecological benefits, e.g. compostable, recyclable, recovered/reclaimed material, reduced energy/water consumption, waste reduction etc.

In this situation the key factor necessary for the product to be successful, especially in the age of globalization, is the product’s ability to fulfilling the above mentioned needs. The role of traditional trade marks or brands used in marketing - for distinguishing the product from the competition’s one- may be played for environmentally friendly products by so-called environmental labels. They have similar function as the trade marks used so far, their obtaining requires fulfilling certain requirements, and they are legally protected. The paper presents legal requirements related to granting trade marks and it’s protection on the European market. The rules of granting environmental labels are described. The paper presents the most popular labels, used as trade marks of products which fulfill very strict environmental criteria, used in countries all over the world or in many countries – e.g. in the European Union (eco-flower).

BIBLIOGRAFIA

1. Altkorn J., *Podstawy marketingu*, Kraków 2000, s. 153.
2. Blathe S., Lawler K., *Environmentally friendly products: factors that influence their adoption*, „Technovation” 1997 nr 8, s. 462 za: A. Baruk, *Wysoka jakość przyjazna środowisku*, „Problemy Jakości” R.XXX nr 10/1998, s. 30.
3. Chodyński A., *Jakość ekologiczna w strategii przedsiębiorstwa*, „Problemy jakości” R. XXXI nr 11/1999, s. 21.
4. Council Directive of 21 December 1988 to approximate the laws of the Member States relating to trade marks 89/104/EEC.
5. Council Regulation 40/94 of 20 December 1993 on the Community trade mark.
6. Dz. U. 2001 Nr 49 poz. 508: *Prawo własności przemysłowej*.
7. Konwencja związkowa paryska o ochronie własności przemysłowej, Dz. U. 1932 Nr 2 poz. 8. Kotler Ph., *Marketing. Analiza, planowanie wdrażanie i kontrola*, Warszawa 1994, s. 148.
9. PN-EN ISO 14020:2003, *Etykiety i deklaracje środowiskowe. Zasady ogólne*.
10. PN-EN ISO 14021:2002: *Etykiety i deklaracje środowiskowe. Własne stwierdzenia środowiskowe*.
11. PN-EN ISO14024:2002: *Etykiety i deklaracje środowiskowe. Etykietowanie środowiskowe I typu. Zasady i procedury (Etykietowanie środowiskowe II typu)*.
12. Szneider A., *Euromarketing. Uwarunkowania na rynku Unii Europejskiej*, Warszawa 1997, s. 53.
13. Targosz-Wrona E., *Etykietowanie i deklaracje środowiskowe jako sposób informowania konsumentów o wdrożeniu strategii ekorozwoju przez wytwórcę*, [w:] „Materiały X Konferencji: Zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska”, pod red. J. Suschki, Bielsko-Biała 2002.
14. Targosz-Wrona E., *Kryteria przyznawania eko-etykiet dla wyrobów włókienniczych*, [w:] „Materiały X Konferencji: Zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska”, pod red. J. Suschki, Bielsko-Biała 2002.
15. Targosz-Wrona E., *Ocena poziomu wiedzy polskich konsumentów na temat znakowania tekstylnych produktów przyjaznych środowisku*, [w:] „Materiały XIV Konferencji: Zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska”, pod red. H. Kaszy, Bielsko-Biała 2006.
16. Wisniewski A., *Świadomość ekologiczna konsumentów polskich*, Warszawa 1995, s. 39.
17. www.europa.eu.int
18. www.gen.gr.jp
19. Zespół Badań Znaków Towarowych Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.